

Балджи Марина Дмитрівна,

д.е.н., професор, професор кафедри
економіки, права та управління бізнесом ОНЕУ

Мрук Марина Миколаївна

студентка II-го курсу
факультету економіки та управління підприємництвом ОНЕУ

СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ

Сучасні вимоги розвитку регіонів в Україні вимагають суттєвого розгляду питань забезпечення економічної безпеки на територіальному рівні. Ці проблеми широко обговорюються в науковій та практичній літературі й вимагають переходу від теоретичних напрацювань до прикладних.

В основу наших досліджень покладено визначення економічної безпеки, запропоноване у 2012 р. А.І. Сухоруковим та Ю.М. Харазішвілі, яке надає таке значення поняттю, як «захищеність регіональної економіки та економічних інтересів територіальної громади від дії дестабілізуючих чинників», а також доводить узгодженість інтересів регіону а економічній, соціальній та екологічній сферах [1, с. 218]. Науковці окреслюють важливість самовідновлення регіональної системи та забезпечення раціонального використання економічного потенціалу регіону з реалізацією всіх потреб в умовах виконання принципів сталого розвитку.

В наш час виникає необхідність виділення соціо-еколого-економічної системи, прерогативу в якій становить людина. В запропонованій системі на першому місці стоїть соціальна складова, оскільки саме людству необхідно задуматись – як будуть функціонувати екологічна та економічна системи при активному антропогенному втручанні і що доречно здійснити позитивного в цьому напрямку. Отже вся відповідальність на існування трьох систем полягає на людину та, поряд з цим, найбільш чутливою виступає саме соціальна

система, наступна за вразливістю – екологічна і остання – економічна [2, с. 203]. В Законі «Про основи національної безпеки України» наведено перелік загроз, що можуть виникнути при недостатності функціонування тієї чи іншої сфери діяльності [3]. Для перспективного розвитку регіонів саме врахування можливих загроз; недооцінювання певних факторів, пов'язаних з розвитком економіки, науково-технологічній діяльності, спроможні привести до недолугих наслідків й формування хибних уявлень про позитиви в суспільній, економічній та екологічній царинах. Тому на рівні органів державної влади та місцевого самоврядування має бути сформована ланка, спрямована на захист регіону й забезпечення економічної безпеки, орієнтованої на принципи сталого розвитку. Провідним завдання діяльності органів влади є подолання соціально-економічних диспропорцій на рівні регіону.

На прикладі Одеської області – найбільшої за площею та найрізноманітнішою за національним складом в країні – проведено дослідження щодо аналізу інноваційної діяльності та прогнозування розвитку до 2020 року при наявності потенціалу, станом на 2016 рік.

Прогнозування соціально-економічного розвитку Одеської області до 2020 року здійснено за допомогою макромоделі загальної економічної рівноваги «Альфа», яка дозволяє поєднати функції сукупного попиту та пропозиції, використовуючи вихідні статистичні дані за період 2014-2016 рр. [5, с. 70]. Макропоказники по Одеській області, що були обрані за основні для побудови прогнозу, подані в таблиці 1.

Для розрахунку прогнозування інвестицій (I_t) обрано формулу, запропоновану науковцями [1, 120]:

$$I_t = \eta_t + \pi_t E_t, \quad (1)$$

де E_t – експорт товарів і послуг;

η_t та π_t – показники.

На основі проведених розрахунків зібрані прогнозні показники інерційного сценарію розвитку, результат обробки яких подано на рисунку 1.

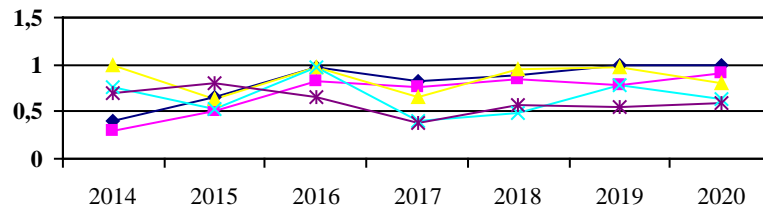

Рис. 1. Прогноз інерційного сценарію розвитку Одеського регіону

За результатами проведення дослідження та побудови інерційного сценарію розвитку в Одеській області доведена стабільність соціально-економічного розвитку при наявних умовах та ресурсному потенціалі. Але обрані показники характеризують область в цілому, не враховуючи недоліки чи переваги в діяльності окремих районів. Тому перспективами подальших досліджень можуть бути напрацювання щодо підбору показників для розробки прогнозів і порівняння соціально-економічного розвитку на рівні районів чи територіальних громад.

Таблиця 1

Макропоказники для побудови прогнозу розвитку Одеської області,
2014-2016 рр. (складено за даними [4])

Показники	Роки		
	2014	2015	2016
Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.	26172,2	40142,6	36764,1
Темп обсягу реалізованої продукції, %	105,2	128,4	110,6
ВРП у фактичних цінах, млн. грн.	74934	99761	101256
Темп ВРП, %	98,3	95,8	106,3
Доходи населення, млн. грн.	80438	98819	117310
Реальний наявний дохід, %	86,3	86,7	103,9
Експорт товарів, млн.дол. США	1634,0	1578,5	1402,7
Імпорт товарів, млн.дол. США	2131,2	914,8	1071,8
Чисельність наявного населення, млн. осіб	2396,4	2390,3	2386,5

В якості узагальнюючого індикатору економічної (інвестиційної) безпеки регіону (*I*) обрана наступна формула [1, с. 229]:

$$I = \frac{V}{G} 100\%, \quad (2)$$

де V – обсяг валових інвестицій, що надходять в економіку регіону;
 G – ВРП за відповідний період.

Розрахований узагальнюючий індикатор для Одеської області подано на рисунку 2.

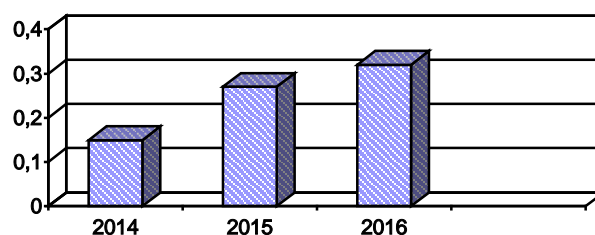

Рис. 2. Узагальнюючий індикатор економічної (інвестиційної) безпеки Одеського регіону

Таким чином, проведені дослідження свідчать, що в Одеській області існують всі переваги для покращення економічної безпеки, при умові стабільності в економіці.

Список використаної літератури

1. Сухоруков А.І., Харазішвілі Моделювання та прогнозування соціально-економічного розвитку регіонів України: моногр. – К.: НІСД, 2012. – 368 с.
2. Управління функціонуванням та розвитком в регіональних соціо-економічних системах: моногр. / за ред. А.І. Ковальова, Н.Е.Сілічевої. – Харків, 2016. – 244 с.
3. Про основи національної безпеки України: закон від 19.06.2003 р. №964-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №39. – Ст. 351.
4. Головне управління статистики в Одеській області [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>
5. Консалтингове забезпечення управлінських економіко-екологічних рішень на регіональному рівні: моногр. // За заг. ред. А.І. Ковальова. – Одеса: ФОП Гуляєва В.М., 2017. – с. 190.